

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 46.

V Ljubljani, v soboto 20. avgusta 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 8 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Slovenija v slavnostih.

Shod slovenskih županov v Ljubljani.

(Izvirno poročilo.)

Najkrasnejše vreme je podarilo nebo naj lepšemu shodu zadnjih let, shodu slovenskih županov, ki se je imenitno vršil dne 17. avgusta v Ljubljani v „Narodnem domu“. Že prejšnji dan so prihajali častiti načelniki slovenskih občin v našo prvostolnico, pozdravljeni na kolodvoru od zastopnikov občinskega sveta ljubljanskega. Zvečer ob osmih se je pričela na vrtu „Narodnega doma“ prekrasna veselica. Bilo je navzočih okoli 1300 ljudi. Švigali so v zrak raketi in umetni ogenj v narodnih barvah. Pozdravil je zbrane župane v imenu kranjskega deželnega odbora cesarski svetnik in odbornik Iv. Murnik, ki je poudarjal umestnost občinskega sveta ljubljanskega, ki je sklical vsa predstojništva občin na shod, da se pokaže jedinstvo mislij in čutil naroda našega, da se dokaže, da isto čutijo vse slovenske občine, kar čuti srce, bela Ljubljana. Jutri se poda izraz teh čutil na slovesnem shodu. Vsi smo jednih mislij, kadar se gre za to, da se izrazi udanost do premilega nam vladarja in dokaže istinitost pesnikovih besedij: „Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovenceu ne gane!“ (Ploskanje). V lepih besedah je g. D. Hribar iz Celja v imenu okr. zastopa celjskega in štajarskih županov zahvalil se županu ljubljanskemu za srečno misel, da je sklical ta shod. Lepega sprejema župani ne pozabijo nikdar. Pozabljena so v teh trenutkih vsa zla in bridkosti. Pokrepimo se v bratskem objetu za boj, ki se bje povsod za pravice našega naroda. Tu damo duška svojim čutilom, ker tega doma storiti ne smemo. Ko smo spali, so nas razcepili, tu izrazimo pa jutri jasno, da smo vsi Slovenci jedno in da bomo stali vedno v boju proti sovragu vsi za jednega in jeden za vse. (Splošno prirejevanje).

Gospice in gospe ljubljanske so napravile na vrtu bazar na korist Prešernovega spomenika. Gosp. D. Hribar se je še jedenkrat oglasil in pozval goste, da naj se spomnijo pri bazarju pesnika, ki je proslavil naš narod, in položé svoj dar. G. Jutraž, župan metliški, je v krepkih besedah napil cesarju-slavljencu, voščé mu srečno vlado in dolgo zdravje. Pevsko društvo „Slavec“, „Ljubljana“ in „Trg. pevsko društvo“ so poleg domžalske godbe dobro zabavala občinstvo. Dolgo se niso mogli ločiti gostje ta večer in zadovoljnih src so se vračali k počitku.

Parlament zedinjene Slovenije je bil dne 17. avgusta v „Narodnem Domu“ v Ljubljani, ko se je sešlo do 500 slovenskih županov iz Kranjske, Koroške, Štajarske in Primorske, da so slovesno potrdili v imenu celokupnega naroda slovenskega staro udanost in zvestobo ljubljnemu vladarju, ob enem pa sklenili tesnejšo zvezo avtonomnih zastopstev, da bode po jednotni organizaciji naš narod lože dosegel svoja prava. Prisrčno je župane pozdravil ljubljanski župan Ivan Hribar, povdarjajoč, da so mu drugi župani brzojavno in pismeno naznanili solidarnost s sklepi. Povabljeni so bili na shod tudi slovenski državni in deželni poslanci, da bodo vedeli, kaj slovenski župani zahtevajo in po teh zahtevah uravnavli svoje delovanje v zborih. Pozdravil je govornik g. ravnatelja Povšeta, ki je bil poslan na shod kot zastopnik kranjskega deželnega odbora, kateri zna ceniti izredno važnost sklepov županskega shoda. Dobro došli v beli Ljubljani, ki vas je vsprejela radostnega srca!

Na predlog loškega župana g. notarja N. Lenčka je bil g. Ivan Hribar s ploskom izvoljen predsednikom shoda, za podpredsednike pa na predlog vrhniškega župana g. Jelovška gospodje župani: Dr. F. Rudež v Ribnici, dr. Gust. Ipavec v Št. Juriju na Štajarskem, Ant. Muha v Lokvah na Primorskem in Fr. Muri

z Jezerskega na Koroškem, ter zapisnikarjema na predlog g. Sl. Jenka: župana Jelusič iz Kastva in A. Goričar iz Mozirja.

Odbornik Povše se je potem zahvalil za pozdrav, župane pozdravil v imenu dežele kranjske in naglašal ljubezen in hvaležnost slovenskega naroda do preljubega vladarja. Velik korak naprej je storil naš narod pod slavno vlado sedanjega cesarja, a tudi župani morejo v svojem delokrogu mnogo storiti za naroda boljše stanje. Vsikdar je stal naš narod na braniku za presvetlega cesarja, da bodi ta narod pod njegovo vlado srečen, to želi deželni odbor kranjski. Dežela kranjska pozdravlja brate Slovence, bivajoče po vseh pokrajinah, kjer živi slovenski rod. (Živahno ploskanje.)

Župan Hribar je nato v daljšem govoru opisal razvoj slovenskega naroda v zadnjih 50. letih. Probudil se je narod k novemu življenju, otrese se spon in že l. 1848. je živahno stopil na pozorišče. Reakcija je zatrla potem cvetko svobodnostnega političnega gibanja, a zopet je pognala, bolj varna pred strupenimi sapami. Začelo se je delo rodoljubov na raznih poljih prosvete. Vse kaže o izredni nadarjenosti našega naroda, a daleč smo še od dosege idealov, o katerih so sanjali l. 1848. Molčim o Sloveniji, ki se je takrat zahtevala. Ustava nam je zagotovila ravnopravnost, a ravna se z nami, kot bi bili narod nižje vrste. Na Koroškem je nekdanj tekla zibel Slovenstvu, a z gorostasno zaslepljenostjo se podpira gibanje, ki utegne nevarno postati tudi Avstriji. Istotako je na Štajarskem. Vedno zvestim Slovincem se prepoveduje nastopati celó pri patrijotičnih slavnostih. In v Istri! Tu živi stranka, ki bi najraje odtrgala deželo od države. Tudi na Primorskem se prikazuje svit trivogelnate zvezde in dvoglavi orel se postavlja v temo. Izredno bistri um in očetovsko srce Njegovega Veličanstva sta spoznala položaj. V želji, da bi narodi mirno, skupno delovali je iz

„Narodna kavarna“ v Ljubljani.

Ko sem časih obiskal arhitekta Ivana Jagra v njegovi dunajski sobici, sedel je tako lepo zadovoljno pri risalni deski, pa se tu in tam ponosno ozrl po svoji zbirki poslikanih piruhov, krasnih slovanskih našitkov, pletil, vezil, peč in slik. Zdelo se mi je vedno kot bi bil v oddelku narodopisnega muzeja.

Leto za letom je nabiral marljivo, neumorno, dosledno kot mravlja po naši domovini in po sosedni nam Hrvaški ornamentalne in arhitektonske narodne vzorce in spomenike, pobežil, narisal in naslikal značilne oblike narodnega sloga in si tako nabral množico zanimivega in dragocenega gradiva.

Kolikokrat mi je tožil, da se v tem oziru pri nas ničesar ne stori in da bi morali imeti že krasno zbirko, ker imamo vender že toliko časa svojo obrtno šolo in svoj muzej, katera zavoda bi morala oživljati narodno umetnost.

In sedaj, ko nam je predstavil g. Jager z notranjo okrasbo „Narodne kavarne“ v Ljubljani prvi plod svoje ljubezni in svojega truda, krogi, katere bi moral v prvi vrsti zanimati ta značilni pojav v našem življenju, molče. Da, mi Slovenci smo povsem čuden narod! Ako imamo

domačega umetnika, pošljemo ga radi v tujino, doma pa na vso moč kadimo onim, ki se odkujejo z vsemi talenti nezmožnosti. Seveda, mi zahtevamo od umetnika, da se povsem klanja našim neumetniškim težnjam in, željam; ne pomislimo pa, da ga s temi zahtevami oropamo njegove individualnosti ter ga takorekoč s tem spodimo od svojega praga. Brez individualnosti pa umetnosti ni. Umetnik mora stvarjati sebi v veselje in zadoščenje, drugače umetnik ni.

Okrasba „Narodne kavarne“ je originalno, umetniško delo, originalnega značaja, specifiško naše in za nas. In napram temu delu toliko apatije, toliko prezirljivosti!

Seveda, če kdo izkoplje pri nas kje kak rimski meč dvomljive zgodovinske vrednosti, treba je pisati o njem celo številko lista; če se priredi kje imeniten ples, moramo vedeti, koliko parov se je vrtelo v povzdigo narodne agilnosti; če vlomi kje kak tat, očrtati se mora podrobno ta pojav narodnega prometa; če pa mlad, nadarjen, umetniško navdahnjen mož prične delovati v stroki mej nami še nerazviti, si pa moramo zavezati oči!

Koliko se trudijo drugi narodi za udobnost in ukusnost svojih bivališč, javnih prostorov in zabavišč, in sicer primerno narodnemu ukusu in narodnim svojstvom.

Mi tega pomisliti nečemo; v nas je vkoreninjena idejalna brezbržnost in malomarnost. Pač vse jedno nam je, kake barve in oblike nas obdajajo. Za to nimamo nikacih svojih čutil več. Pri nas vse importiramo. Sobni slikarji, dekoraterji, tapetniki, trgovci s pohištvom so oskrbniki našega ukusa. Mi sploh svojega ukusa nimamo ali pa ga izraziti ne moremo.

Domačih umetnikov skoro nimamo, da bi čutili in izražali mesto nas, ako pa imamo katerega, pomilujemo ga, da se je lotil tega mej Slovenci tako nehvaležnega posla. Ti pa, Ivan Jager, hodi, brez ozira na to, svojo započeto pot in v zadoščenje naj Ti bode jedino pa laskavo osebno priznanje Tvojega rojaka veščaka arhitekta Fabijanija.

Slovanskim narodom so ornamentalni motivi skoro povsem jednaki. O tem se lahko vsakdo prepriča, kdor sedaj na Dunaju obišče jubilejsko razstavo, kjer stojita občudovana paviljona bosenski in bukovinski, napolnjena z množico strokovnih in obrtnih narodnih del. Ornamentiko svojo smo si ohranili Slovani na oblekah, pasovih, pletilih, vezilih, pečah, piruhih, škrinjah i. t. d. Izražen je torej skorej povsodi tekstilni princip.

To vidimo tudi v „Narodni kavarni“. Stropi so razpreženi s pasovi, kateri so okrašeni po-

rekel vladar besede: „Naredite mi'r mej mojimi narodi!“ Mir bi se bil dosegel, ako bi ne bila nasprotovala nemška birokracija. In sedaj se vlada, kakor sem prej popisal. Naš narod je pretil dosti krvi za državo in prestol in vreden je življenja. Mi, nositelji občinske samouprave, izražamo danes v imenu slovenskega in istrsko-hrvatskega naroda neomajano udanost in zvestobo Njegovemu Veličanstvu in želimo, da bi Ga nebo ohranilo še dolgo vrsto let, pričakujoč, da slovenski narod še pod vladno sedanjega vladarja pride do izpolnitve svojih teženj in zahtev.

Po pohvalno vzprejetem govoru je župan Hribar prečital adresu do cesarja, ki se glasi tako-le:

Vaše cesarsko in kraljevsko apostolsko Veličanstvo!

Odkritosrčna radost prešinja letos vse narode velike in mogočne države Vašega Veličanstva. Polni udanosti in zvestobe pa tudi neizmernega spoštovanja in hvaležnosti bližajo se drug za drugim vznosu Najvišjega prestola, da ondi ponové sveto svojo prisego ter dajo izraza srčnim svojim čutilom in gorečim prošnjam.

Vaše cesarsko in kraljevsko apostolsko Veličanstvo!

Slovenski narod, čegar usoda je stoletja tesno zvezana z državo, kateri so slavno vladali cesarji iz prejasnega habsburškega rodu in katere žezlo je previdnost božja pred petdesetimi leti položila v posvečene roke Vašega Veličanstva, more o sebi trditi, da v teku dolžih stoletij niti najmanjša senca ni padla na njegovo podaniško zvestobo in udanost. Na neštovilnih bojiščih prelivali so hrabri njegovi sinovi drageceno kri za domovino in prejasno vladarsko rodbino; nepreračunljive so materialne žrtve, katere je ta narod prinašal za ohranitev ugleda, slave in moči države; neprecenljivi dokazi najiskrenejšega sočustvovanja, katero se je pojavljalo v njem ob žalostnih in veselih trenutkih za državo in prejasno dinastijo. Po vsej pravici zamore ta narod reči, da pač številnejši in bogatejši narodi žive v mogočni državi Vašega Veličanstva, da ga pa mej njimi ni zvestejšega od njega.

Vaše cesarsko in kraljevsko apostolsko Veličanstvo!

Slovenski narod, živeč v vojvodstvih Kranjskem, Štajarskem in Koroškem, v pokneženi grofiji Goriško-Gradiščanski, v mejni grofiji Istrski in v svobodnem mestu Trstu ima se poleg svojega napora pred vsem Vašemu Veličanstvu zahvaliti za ves svoj dosednji duševni razvoj in kulturni napredek. Nadeja se pa tudi, da bode Vašega Veličanstva očetovska skrb še nadalje ga osrečevala in da bode mogočna beseda Vašega Veličanstva dovela ga do popolne ravno-

pravnosti v narodnem in političnem oziru, po kateri hrepeni ves čas, odkar je deležen postal ustavnega življenja in o kateri je prepričan, da — dosledno izvedena — postane najtrdnjša zaslomba moči in mogočnosti države.

S temi čutili iskrene hvaležnosti in oživljajoče nade bližamo se v imenu slovenskega naroda mi zastopniki njegove občinske samouprave v vseh imenovanih kronovinah Vašega Veličanstva presijajnemu prestolu z najudanejšo prošnjo, da blagovoli Vaše cesarsko in kraljevsko apostolsko Veličanstvo sprejeti zagotovilo nespremenjene udanosti in zvestobe, ki navdaja srca vseh Slovencev do posvečene osebe Vašega Veličanstva.

Vaše cesarsko in kraljevsko apostolsko Veličanstvo!

Dolgo se blesti sijajno žezlo jedne najmočnejših držav v posvečenih rokah Vašega Veličanstva; daleč ima pa Vaše Veličanstvo tudi še do skrajne meje človeškega življenja. In da bi dobrohotno nebo Vašemu Veličanstvu na srečo narodov in v proslavo države dalo dočakati te skrajne meje, to je najiskrenejša naša in vsega slovenskega ter istrsko-hrvatskega naroda želja.

Bog ohrani, Bog obvaruj Vaše cesarsko in kraljevsko apostolsko Veličanstvo!

Z velikim navdušenjem se je adresa sprejela soglasno.

Novomeški župan dr. Jakob Šegula je nasvetoval adresi sledeči dodatek za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani:

„Vaše cesarsko in kraljevsko apostolsko Veličanstvo!

Slovenski narod si pa tudi ničesar iskreneje ne želi, ko da bi spomin na petdesetletnico slavnega in modrega vladanja Vašega Veličanstva ohranjen bil poznim rodovom. V ta namen ustanovile so se in se bodo še širom ozemlja, katero je njegova last, razne dobrotvorne naprave in postavili jubilejski spomeniki. Vender pa je poleg tega živa želja v srcu vsacega Slovenca, da bi se Vašega Veličanstva vzvišeno ime spojilo z zavodom, ki naj bi — jednako, kakor Vašega Veličanstva slavno vladanje pomenja razdobje v razvoju avstro-ogerske monarhije — pomenil razdobje v kulturnem razvoju slovenskega in ostalih, na jugu države živečih narodov. Samo mogočne besede Vašega Veličanstva je potreba, da se ustanovi v Ljubljani vseučilišče z bogoslovsko, pravoslovsko in modroslovsko fakulteto in še pozni rodovi blagoslovljali bodo trenotek, v katerem bode ta beseda izgovorjena ali zapisana. Vaše Veličanstvo bode zgodovina po vsej pravici imenovala mogočnega pospeševalca znanosti in prosvetitelja narodov, naj tedaj v spomin na redki dokaz milosti božje,

ki se je razlila letos nad Vašega Veličanstva maziljeno glavo, po Vašega Veličanstva ukazu nastane na jugu države novo gojilišče znanosti in prosvete.“

Utemeljeval je predlog tako: Čem več kak narod stori za prosveto, tem več velja. Francozi, Nemci, Rusi, Švicarji (teh je 3 milijone in imajo 7 vseučilišč) so nam v izgled. Za stroške vseučilišča naj poskrbi v prvi vrsti država. Ti stroški ne smejo ovirati ustanovitve, ker se toliko stori za druge narode (vseučiliščnik stane državo na leto 542 gld.). Višja omika je mejnarodna in vsak narod se je sme okleniti. V narodu se pa mora širiti omika v njegovem jeziku ne-le v nižjih šolah, ampak tudi na na vseučiliščih. Tudi naš narod potrebuje raznih vrst izobraženih mož, uradnikov itd. Čemu naj bi vedno imeli mej nami kruh le tujci? Mi govorimo za vseučilišče najprej z narodnostnega stališča. A tudi ljubljanski Nemci bi bili veseli novega vseučilišča, ker bi isto pospeševalo procvit Ljubljane. Potreba za take zavode se pokaže še-le takrat, ko obstoje. Naši dijaki težko študirajo drugod, ker jim nedostaje sredstev, in zato je pomanjkanje močij pri nekaterih uradih. Slušatelj bi imela ljubljanska univerza brez bogoslovcev in medicincev kakih 550, tedaj 200 več, kakor jih ima črnoviška. Predavalo bi se v Ljubljani v slovenščini, nemščini in italijanščini in dijaki bi lahko pohajali predavanja v raznih jezikih. Slovenska pravoslovna predavanja so bila v Ljubljani že pred 50. leti, a so se odpravila. Začeli smo se prepirati mej seboj za večkrat prav malenkostne zadeve in pozabili smo na vseučilišče dolgo vrsto let. Tirjajmo sedaj tem bolj odločno, kar nam gre. Profesorjev za visoke šole bo dosti, tudi jaz jih poznam več, ki bi bili zmožni predavati. O, koliko slavnih mož je že vzgojila slovenska mati! Vlada naj le poskrbi, da dobe naši mladi ljudje štipendije, da dopolnijo svoje znanje na vnanjih vseučiliščih in močij bo dovolj. Slovenski narod želi, da bi se ustanovilo vseučilišče v spomin na cesarjevo petdesetletnico. Treba bi bilo le besede Njeg. Veličanstva in imamo vseučilišče v Ljubljani, ki bi služilo v prosep našega naroda in habsburške monarhije. (Odobranje.)

Priporočal je nato poslanec in župan Božič za Slovence jako poniževalni predlog, ki se je v zavesti naše stare ponižnosti tudi sprejel, da naj namreč odposlanci shoda (v to deputacijo je bilo izvoljeno predsedstvo shoda) ne hodijo na Dunaj s sklenjeno adresno poklanjat se cesarju, ker bi znabiti ne dobili avdijencije, ampak naj adresno izroče kranjskemu dež. predsedniku baronu Heinu (in ta naj jo pošlje cesarju), za vseučilišče naj se pa napravi posebna prošnja na cesarja.

nekem elementarnem pirhovskem motivu. Zistem teh pasov tvarja posamezna polja, katera so napolnjena s krasnimi, originalnimi ornamentami.

Ker so pa ta polja razsežna in primernih ornamentov ni bilo dobiti niti na pečah, izvršiti je bilo motive po gotovih oblikah. V italijanski renesanži rastejo okraski različnim živalim iz gobcev in ušes, tu pa izvirajo iz srčnega motiva polžnice, cvetličevje, mladičice, sadovi in različni okraski, opletajoči se glavnih vej.

Nekatera srednja polja, okrašena z lahkimi pirhovskimi motivi, imajo svetlomodro ozadje ter narede vtis predorov, skozi katere prihaja svetloba v dvorane. Presledki mej pozameznimi polji so napolnjeni z geometrijskimi in rastlinskimi okraski. Posebno ukusno je vporabljen solnčni in praprotni motiv. Opažamo pa tudi veliko triglavih rogovilic in obrobjenih točk.

Ves ta stropni zistem obkrožuje obkrajni pas, v čegar okončenju in pod njim je izražen motiv razpletanja, kar je karakteristično slovenskim preprogam. Stene so razdeljene v podolgasta polja s presledki. Ta polja so napolnjena z okraski, izvršenimi po pirhovskih motivih ter napravljajo vtis visečih preprog. Vporabljeni ornamenta so vsi obrobjeni ali konturirani, kar lahko opažamo pri narodnih motivih.

Povsem slovanski značaj pa daje dvoranam že vporaba in harmonizacija barv. V biljardni

dvorani je ozadje zeleno. Po naših kmetskih hišah vidimo veliko zelenega, kar nam je v dokaz, da narod zelo ljubi to barvo. Na Hrvaškem imajo bogati plemiči tako slikane dvorane. Ozadje v čitalnici in pa igralnih sobah je keramiško-rudeče.

Vsekakor pa bi bilo umestneje z ozirom na visočino soban, da bi imela biljardna dvorana rudeče ozadje, ostali višje ležeči nižji prostori pa zeleno ozadje.

Ornamenti so slikani z istimi barvami, kakor oni na piruih, kožuih in pasovih, in sicer z rudečo (cinober), rujavo (satinober), rumeno, temnovišnjevo (ultramarin), kožuhovsko-zeleno, črno in nekoliko tudi belo barvo. Sploh zahteva slovanski ukus živih boj.

Kako si je nabral motivov, pravil mi je g. Jager sam. V velikansko oporo mu je bila zbirka piruhov, katera obsega prilično 200 komadov. Nabral si jih je večinoma po Notranjski, deloma pa tudi po Dolenjskem in Gorenjskem. Lepo število belokranjskih piruhov mu je poslal znani naš delavni jugoslovanski etnograf rojak Janko Barle v Zagrebu, kateri je priobčil o piruih zanimiv članek v „Letopisu Slov. Matic“. Poleg teh so mu bili na razpolago tudi moravsko-češki pirhovski motivi. Značilna na piruih je vporaba podolgastih, naiglanih peres,

katera so v naši ornamentiki tako univerzalna kot akantus v renesanži.

Nekaj motivov je izcrpil Jager tudi po starih pečah, katere mu je prepustil neki kamniški trgovec. Te peče, izmej katerih so nekatere stare nad sto let, so sedaj v goriški strokovni šoli, kamor jih je poslal Jager v študij.

Dalje si je nabral motivov po tkanih volnenih pasovih in sicer belokranjskih in čakavskih. Ti pasovi so mu bili merodajni za barveni ukus. Sploh lahko študiramo narodni ukus še danes po sedanjih oblekah. Ženske kupujejo blago le v barvah, ki so primerne narodnemu ukusu, in to so kričeče barve.

Velika težkoča se je pa pokazala, ko je bilo treba arhitektonskih oblik. Teh nedostaja skoro povsem v naši domovini. Pri nekaterih kozolcih je bilo dobiti tudi sledeče motive: paže, letve čez stike pažnih desek, lepa okončenja, pažne predore (navadno srca in triperesna deteljica), čveterovogelnike, konzole, balustrade, obreze, zaškrtke ali pa oškrtke na okroglih motivih. Celo kozolec kot tak je vporabljen pri stojalu za keje kot arhitektonski motiv. Nekaj motivov je nabral iz zbirke viteza pl. Strahla v Stari Loki, v čegar gradu se nahaja pristna kmečka izba. Služila so mu tudi kmečka vrata v toliko, kar se tiče karnizov, pažev in nekaterih predorov.

V vzvišenih besedah je potem g. K. Ša v n i k, župan kranjskega mesta, opisal blagonsno petdesetletno vladanje cesarjevo, kažoč zlasti pot razvoja, katero je dovršil naš narod za Njegovega vladanja. Leta 1848. so padle zadnje stene minolih časov. Milost božja je poklicala na prestol vladarja, ki je odprl nam pota narodnostnega, gospodarskega in kulturnega razvitka. Hvaležni moramo spoznati, da je darilo nebes za nas Slovence to 50letno vladanje, ki nas je varovalo uničujoče sile. Zmagovali smo! In komu ni znana cesarjeva dobrotljivost? Solze vdov in in sirot so nehale močiti blede lica, ko je odpiral cesar darežljivo roko. Plemenito srce vladarjevo se je posebno pokazalo ob zadnjem silovitem pojavu podzemeljske moči. Dobrega vladarja imamo, pa smo mu tudi zvesto udani. Od nekdanj ljubi Slovenec svoj dom, ali na cesarjevo povelje gre „na boj junaško kri“, če se pokaže sovražnik domovine. Mnogo naših junakov počiva ondi, kjer si je pridobil avstrijski orel slavne zmage. To so tudi častna polja slovenska. Tu smo se zbrali ob 50letnici, da ponovimo zvestobo očetov naših in nje viden znak bodi cesarjev spomenik v Ljubljani, za katerega je v srčni hvaležnosti Ljubljana že dovolila 10.000 gld. Lepo bi bilo, ako bi prispevale za ta spomenik tudi vse druge občine, in to skleni današnji shod.

Po sprejetem tem predlogu se je zaključilo slavnostno zborovanje.

Kmalu potem se je začela, kakor je omenil predsednik Hribar, „razprava o narodni organizaciji“. Šoštanjski župan in deželni poslanec J. Vošnjak je utemeljeval predlog o ustanovitvi nadsodišča v Ljubljani. Že shod slovenskih in istersko-hrvatskih poslancev v Ljubljani leta 1890. je postavil na program to važno točko, a zadeva se ni pomaknila naprej, dasiravno je od tega vprašanja zavisen napredek slovenskega naroda. Duh Waserjev je iz Gradca vplival na podrejene urade, da so mržnjo proti slovenskemu uradovanju kazali uradniki na prav ostentativen način. Waser je šel, a duh njegov je ostal. V Gradcu je narodna zagrizenost od dne do dne večja. Sodniki v Gradcu si ne upajo kazati se pravične Slovincem, da jih nemške tolpe ne napadejo in opsujejo kot izdajalce. Saj celò bivšega ministra Gleispacha morajo čuvati orožniki. Uradniki slovenskega rodu se neugodno kvalifikujejo pri kompetencah, nemški pa vedno izvrstno in dobivajo zato prednost. Proč moramo priti od sovražnega nam nemškega Gradca! Znan vam je zadnji slučaj: nemški jezik se je naenkrat proglasil kot jedini uradni jezik in slovenščina se je pri graškem nadsodišču vrgla v kot. V Gradcu nam nočejo biti pravični, zato se ločimo od njih in osnuje naj se za Slovence nadsodišče v Ljubljani. Prebivalcev bi spadalo dovolj pod to nadsodišče, namreč okoli 2.139.000 oseb. Nemcem v Gradcu se potem ne bo več bati, da bi slovenske stranke okužale zrak nem-

Seveda vse to ni zadoščalo za mobilije, kakoršne so kavarske. Tu pa mu je pomagal Dane Kuntić, učitelj na drvorezbarski šoli v Otočcu, kateri ima zbranih množico narodnih motivov. Ta je razstavil na milenijski razstavi v Pešti vse mobilije za sobno opravo v jugoslovanskem slogu.

Vsi ti motivi so vporabljeni pri kredenci, pri stojalu za keje, pri vratih, stoli, biljardih, konzolah, ki lovijo svod, naslanjačih, stenskih obojih, podstavkih za kipe, pisalni deščici, uri in železnih držajih pri stopnjicah.

Mobilije je izdelal g. J. Primožič, spreten nadarjen in praktičen risar, kateri je vporabil vse motive, kar jih je bilo dobiti. Sploh ima on prvenstvo v izdelovanju mobilij v narodnem slogu.

Vse mobilije so poslikane. To delo je ukusno izvršil dekorativni slikar g. Kramaršič ml.

Kavarnar Krapeš pa, kateri je vpošteval nasvet naprednega stavbenika Filipa Zupančiča, ter se ni strašil ogromnih stroškov, ima lahko ponosno zavest, da svojim gostom ne nudi samo obile duševne in telesne hrane, temveč tudi kos narodopisnega muzeja.

V Ljubljani, dne 6. vel. srpana 1898.

J. M.

škega mesta. Govornik predlaga, da se nalaga poslancem našim, porabiti vsako priliko, da govorimo za ustanovitev slovenskega nadsodišča v Ljubljani. O tej živi želji slovenskega naroda naj se izroči spomenica ministerskemu predsedniku in pravosodnemu ministru. (Soglasno sprejeto.)

Gosp. notar Niko Lenček, župan loški, je dobil potem besedo in kažoč na razlike in nedostatke v uradovanju pri sodiščih posameznih kronovin, kjer bivajo Slovenci, ter šibajoč slabe jezikovne zmožnosti naših nemških uradnikov, ki si pomagajo s tolmači, je povdarjal, da je pri sedanjem pomanjkanju slovenskih pravnikov neobhodno potreba, da država ustanovi štipendije za juriste. Take podpore dobivajo bosenski dijaki, tedaj so tudi pri nas mogoče. Priporočal je poslancem, da store odločne korake v tej zadevi. — Sprejel se je ta predlog, odklonil pa nasvet krškega župana dr. Romiha, naj bi bile štipendije tudi za modroslovce, češ da bi v tem slučaju Slovenci tirjali preveč in ničesar ne dobili.

Zborovalci so šli potem v spodnjo sobano, kjer je bil pripravljen na troške ljubljanskega mesta buffet. Začele so se napitnice. Župan Hribar je napil gostom povdarjajoč, da Ljubljana, ki jih je tako lepo vsprejela, hoče ostati središče naroda. Vspodbujal je župane posameznih slov. pokrajin k vstrajnosti v trdem boju za pravice naroda, kajti potem nas vsa sila sovražnikov, podpiranih od vlade, ne more zatreti. Ako bi Moloh nemčurstva požrl Korošce in Štajarce, pademo tudi Kranjci, istotako bi čutili propad Primorske.

Župan krški dr. Romih je rekel, da nas je združila skupna ljubezen do našega vladarja in našega naroda. Pripil je beli Ljubljani, kjer živi prava svoboda in enakopravnost.

Podžupan dr. vit. Bleiweis je kazal na dolžnost, da se organizuje naš narod, kakor je storil narod češki; poslanci naši in ves narod naj stoji z brati Slovani.

Metliški župan g. Jutraž je napil cesarju, ki obhaja 68. rojstveni dan. Štajarski župan g. Vraz se je spominjal svojega strica Stanka Vraza, imenitnega Slovana, in priporočal, da bi vsi Slovenci delovali z združenimi močmi. Naš narod bo mogočen, ako bomo jedini, in le tako mu bomo dobili pravice. Šmohorski župan Mih. Debeljak je napil županu Hribarju; g. Fr. Ravnikar, obč. svetnik iz Cerknega Hribarju — generalu, ki je pogostil cvet naroda. Župan Hribar se je zahvalil, češ da je ponosen na tako vojsko in priporočal ljubezen do materne jezika, udanost do cesarja in neutrudnost v delu. G. F. Kandut je v imenu navzočih 10. koroških županov pozdravljaj vse Slovence in priporočal, naj ne poznamo mej deželnih, in napil vzajemnosti in slogi Slovincem. G. D. Vukšinič, župan iz Božjakova, napije onim gospodom, ki delujejo dejanski v smislu sklenjene sprave na Kranjskem, in g. obč. svetnik Turk zjedinenim, nerazdrobljenim Slovincem.

Ko se je ob 4. uri zopet otvorilo zborovanje, je kanalski župan g. Zega jako izvrstno govoril o potrebi županske zveze. Stoletja so nas sovražniki cepili, da smo postali hlapci tujcem, da so v nekaterih krajih naši le grobovi. Združujejo se danes za pravice vsi, storimo isto tudi župani, da bode govoril ves slovenski narod tudi v malih zadevah. Izvoli naj se pripravljajni odbor, ki naj izdela pravila za zavezo županov. (Dobro.) Gosp. Jože Lipuš, župan v Višnji Vesi, je priporočal snovanje kmečkih zadrug, katero naj pospešuje zaveza županov. (Sprejeto.) Pozdravil je jedinstvo županov še gosp. Koren, župan iz Št. Ilja, nato je župan Hribar izpre govoril še par besedij županom v slovo in zaključil zborovanje.

Cesarju se je poslala s shoda dolga udanostna brzojavka.

Koseskega slavnost.

(Izvirno poročilo.)

V prijaznih Kosezah, v moravski fari, slavil je slovenski narod preteklo nedeljo stoletnico rojstva svojega pesnika Ivana Vesela-Koseskega. Slavnost je imela povse drugačno lice, nego je imajo slične slavnosti. Tu ni bilo nebroja dru-

štev s plapolajočimi zastavami (razven šišenske Čitalnice in ognjegascem, I. ljubljanskega kolearskega društva, kamniške „Lire“ z zastavo, moravškega peskega društva, zastopnikov „Slovenske Matice“, pisateljskega društva, ljubljanskega slovenskega delavstva, dijaštva in zastopnikov bližnjih ognjegasnih društev, to so bila slovenska društva od drugod) — pač pa se je trlo priprostega naroda, ki je prihitel v Koseze iz bližnjih in daljnih krajev. To je tembolj poviševalo slavnost in ji dalo značaj, kakeršnega bi vse take slavnosti morale imeti. Koseskega je čestil narod v pravem pomenu besede.

Slavnostni odbor je goste pristrčno vsprejel v nedeljo zjutraj na kolodvoru v Domžalah. Na pripravljenih vozech peljali so se vdeležniki proti Kosezam. Iz kmetskih koč ob poti plapolale so zastave, a tudi nebroj mlajev postavilo je ljudstvo gostom v pozdrav. V Vidmu se je vršil oficijelni pozdrav. Lep pogled je bil pa na veliko vrsto slovenskih deklet v narodni noši. Načelnik slavnostnega odbora g. notar Rahne je v iskrenih besedah dal duška čutilom domačinov. V imenu Slovenk je pozdravila goste hčerka g. dež. odbornika in drž. poslanca Povšeta. Govornica, ki je bila v narodni noši, je izročila šopek predsedniku „Slov. Matice“ gosp. prof. Levcu. Le-ta se je zahvalil, na kar so domača dekleta obsule goste s šopki. S kamniško godbo na čelu podal se je sprevod v cerkev, kjer je bila slovesna služba božja z govorom, katerega je govoril prvomestnik družbe sv. Cirila in Metoda g. prof. Tomo Zupan. Govornik je slikal Koseskega kot Slovenca in kristjana, katerega posnemaj mladina.

Slovesnost odkritja spominske plošče na rojstni hiši Koseskijevi je otvoril g. gimnazijski ravnatelj Detela s slavnostnim govorom, kateremu menda ni para mej dosedanjimi slavnostnimi govori. Nadejamo se, da bode g. ravnatelj svoj prekrasni govor priobčil v kakem leposlovnem slovenskem listu. Burno je vsklikal narod, ko je govornik omenjal, kako je Koseski preganjal malodušnost in strahopetnost Slovincem in kako odločno se je postavil po robu sovražnikom Avstrije. „V Frankfurtu nimamo ničesar opraviti“ je dejal Koseski. Tistim, ki so hoteli, da bodi Avstrija sužnja Nemčiji, je povedal: „Mi smo udje avstrijske države, mi imamo prirojenega cesarja, ki ga ne zamenjamo z drugim in naj bi bil Nemcem še tako povšeči.“ Te besede so močno vplivale na zbrano ljudstvo. Došlo je do pomembne patrijotične manifestacije. Koseski pa je tudi klical: „Naprej, slovanski jug!“ Govornikovemu klicu „Slava“ Koseskemu!“ odzval se je okolu njega nagromadeni narod z nepopisnim navdušenjem. Peveci so zapeli Jenkovo „Molitev“, ob tem pa se je zasvetila lepa spominska plošča, ki ima ta-le napis: „V tej hiši se je rodil 12. kimovca l. 1798. slovenski pesnik Ivan Vesel Koseski, umrl v Trstu 26. sušca 1884. Biti slovenske krvi, bodi Slovincu ponos. Ob stoletnici rojstva postavili rojaki.“

Izletniki so odkorakali nato v Lukovico, kjer so bili po gosp. županu Mlakarju pristrčno vsprejeti. Pri slavnostnem banketu se je izreklo nekaj primernih napitnic. G. dekan in dež. poslanec Kajdiž je napil gostom, govoril je dalje ljubljanski župan Hribar, ravnatelj Detela je izrekel zadoščenje, da se je v sedanjem času, ko se tako rado pozablja na stare in misli na mlade, spomnilo Koseskega. Napil je slavnostnemu odboru in njegovi duši tajniku Maksu Pirnatu. G. Pirnat je dejal, da je slavnost priredilo slovensko ljudstvo in je napil slovenskim množicam, ki so prihitele v Koseze. Vrhniški župan in dež. poslanec Jelovšek spominjal se je, kako je Koseski Slovence klical na stražo. Tudi danes je treba bdeti na straži. Pozval je goste, naj darujejo kaj za „Našo stražo“. Temu rodoljubnemu klicu se je takoj odzvalo. Zbralo se je za „Našo stražo“ 13 gld. G. Murnik je napil slovenskemu ženstvu, g. I. C. Juvančič je govoril imenom ognjegascem, g. prof. Levec je dejal, da je bogato obdarjen slavnostni kraj z možmi duha. Okolica je rodila Vego, Jakoba Zupana, Kersnika. Primerjati se da ta kraj samo z gorenjsko Breznico, ki je tudi rodila mnogo

slavnih mož. Cerkveni slavnostni govornik gosp. Tomo Zupan je z Breznice. Slava mu! Vodija Tomo Zupan se je spominjal upokojenega dež. šolskega nadzornika g. Jakoba Smoleja, ki zna na pamet vse Koseskijeve pesmi. G. računski svetnik Svetek je govoril imenom „Slov. Matice“. Pri Mlakarju je imelo skupni obed I ljubljansko kolesarsko društvo. Tudi tu se je pod predsedstvom g. Gutnika razvila živahna zabava. Obče navdušenje je vzbudil govor gosp. Kregarja „Naši straži“, za katero je govornik nabral 5 gld. 11 kr. Ljudstvo pa se je ob zvokih kamniške godbe zabavalo na prostoru pred Mlakarjem. S Koseskijevo slavnostjo bila je spojena tudi desetletnica lukoviškega ognjegasnega društva.

Slavnost v Celju.

(Izvirno poročilo.)

Nismo se dolgo pripravljali na slavnostna dneva 14. in 15. avgusta, a vršila sta se kljub temu, da smo obhajali isti dan še tri druge velike slavnosti po Slovenskem, presijajno, v čast prirediteljem in v vzpodbujanje ter navdušenje naše okolice. Delavec in kmet se na ta način probujata. To je bila menda prva slavnost, katere sta se ta dva slojeva udeležila, zato je imelo vse znak narodne, ljudske slavnosti. Bila pa je to tudi prva slavnost, koje se je v mnogobrojnem številu in požrtvovalno udeležilo narodno žensstvo. Dokler bo tako, ni nevarnosti za našo stvar!

V soboto zvečer priredil je moški zbor in kvartet celjskega pevskega društva podoknico blag. g. kumici Adeli dr. Dečkovi, katera se je zanj preprijazno zahvalila. Mej tem je začel celjski mob s svojim tuljenjem pred „Narodnim Domom“. Zaradi taktnega postopanja naših ljudi se je vse poleglo.

V nedeljo zjutraj je bil „Narodni Dom“ že v praznični obleki. Vihrale so slovenske in cesarske zastave razenj. Ljudstvo z dežele se je začelo nabirati na dvorišču „Narodnega Doma“. Prihajali so zavedni slovenski fantje in moške iz bližnjih in daljnih župnij, posebno omenjamo Griže, Teharje, Laško. Gostje so imeli trobojnice čez prsi. Začel se je dan slavnosti s cesarsko himno, koje je igrala godba. Občinstvo jo je stoje in odkrito poslušalo. Za gromovitimi „Živijo“ klici igrali so se stari naši „Naprej“ in drugi slovanski komadi. To je trajalo do 1/2 11. Došli so tačas tudi gostje, katerih pa zaradi brezobzirne in neutemeljene prepovedi vladine nismo smeli na kolodvoru sprejeti. Sprejela jih je pod vojaškim in orožniškim varstvom samo deputacija.

Odšli smo potem v oddelkih do cerkve sv. Jožefa, po mestu zaradi prepovedi neredno, onkraj mostu čez Voglajno smo se razvrstili. Navdušenje se je povečalo, ko smo tam zagledali vrle Teharjane, kojih policija z njih starodavno zastavo ni pustila v mesto. Pri sv. Jožefu je daroval mil. g. opat Ogradi sv. mašo in potem je v bližnji kapelici blagoslovil novo zastavo. Po primernem nagovoru zabil je on prvi žrebelj v zastavo. Društveni predsednik g. dr. Karlovšek ogovoril je nato kumico in končal s pristrčno hvalo za nje trud in požrtvovalnost v prid društva. Družice so ji izročile prelep šopek. V zahvalo za to, da je bila ona izbrana kumico nove zastave, je privezala nanjo dva prekrasna trakova. Na to so zabila vsa udeležena društva in korporacije svoje žreblje v zastavo, koja se je posestrila z ono celjskega sokola in s teharsko.

Ob nečuvnem psovanju, izzivanju, žvižganju in tuljenju celjske inteligence (!?) in fakinaze smo se pomaknili nazaj proti „Narodnemu Domu“. Jako bojevite in olikane so se kazale takrat celjske nemške dame iz boljših hiš. — Srečni Wolf, ne seješ na skalo! — Zaradi mnogih ovir ni bilo mogoče prirediti banketa nego le skupni obed, katerega so se vdeležili z večine vsi ptujci in domačini. Popoldan nam je minul s skupno vajo. Ker je popoldan dežilo, se je sklenilo koncertovati mesto na dvorišču v veliki dvorani, katera se je prenapolnila do zadnjega prostora.

Koncert, ki ga je priredilo ob 8. uri zvečer „Slovensko pevsko društvo“ v lepi dvorani celjskega „Narodnega Doma“, je vodil gosp. prof.

Ivan Gerbič iz Ljubljane. Izvzemši Hajdrichovo: „Jadransko morje“, katero je pel moški zbor, so bile vse ostale pevske točke mešani zbori, mej posameznimi točkami je pa svirala ukusno in jako povoljno godba vojnega veteranskega društva iz Zagreba pod vodstvom svojega kapelnika gosp. Stöckla. Mej pevske skladbami je bila nova L. Pahorja: „Domovini“ (besede S. Gregorčičeve). Tej s častnim darilom slov. pevskega društva v Ptuj obdarjeni skladbi v ožjih krogih že poznatega skladatelja (isti je uradnik južne železnice na Raketu) prisojamo v vrsti dobrih slovenskih skladb odlično mesto. Izven navadne šablone vstvarjena, je Pahorjeva „Domovina“ sad resnega, glasbeno zanimivega vznosa, vseskozi plemenitega izraza. Harmonično nenavadna zadobi po menjajočih se tempih, slikovitost in po gibčnih, fino ritmiziranih vmeskih čile živahnosti. Skladba, ki bodi vsem dobro izšolanim zborom toplo priporočena, je navdušila občinstvo k živahnim ovacijam na čast navzočemu skladatelju. Na iste besede zloženi moški zbor F. S. Vilharja, kateri je bil po društvu tudi s častnim darilom odlikovan, se je moral žal vpričo tehniških težav umakniti z vzporeda. Ljubi znanec je bil koncertnemu občinstvu A. Foersterjev poezije polni, divni „Ave Marija“ iz opere „Gorenjski Slavček“. Pričjubljena ta velika koncertna točka par excellence, navdahnjena po idealno krasnem mišljenju, umetniški zgrajena na harmonijski vzorni melodiki, more doseči vselej le popolen uspeh kot biser koncertne glasbe slovenske. Sladki in blagoglasni „Pozdrav“ dr. B. Ipavca in pa mogočni Bendlov zbor „Križari na morju“, kateri poslednji je zbor posebno živahno in navdušeno pel, sta bila daljni točki lepo izbranega vzporeda.

Pod hvalevrednim in požrtvovalnim vodstvom iz Ljubljane poznanega g. prof. Gerbiča je pel zbor, kolikor je to pri koncertih slov. pevskega društva ptujkega, ki je zaveza iz raznih krajev slovenske dežele došlih pevcev, možno, prav povoljno in precizno. Kot solist se je odlikoval v Ipavčevem „Pozdravu“ g. dr. Stuhec, ki vživa kot pevec milobe polnega glasu najboljši renomé. Omeniti je še, da se je v početku koncerta zapela za spremljevanja orkestra „Cesarska pesem“, katero je poslušalo občinstvo stoje. Dvorana je bila do dobrega polna najboljših krogov iz slovenskega Štajarja. Po koncertu se je razvila živahna prosta zabava; posebno plesišče je bilo dobro obiskano.

V ponedeljek je bil izlet v Teharje. Zvečer smo imeli zopet vojaštvo, pa ne samo okoli „Narodnega Doma“. Pijani nemški kolesarji so hoteli v našo gostilno. Naši fantje so stali pri vratih in mlatili po trdih nemških buticah, da niso vdrli in nekdo jim je dal z balkona iz škafa — tuš. Prizadete je to streznilo — drugi so pa začeli delati škandale, ki so žalostno minili s tem, da je vojaštvo zasedlo mesto.

O jajcih, črnilih in žvepleni kislini bi Vam pa vedel stari razgrajč Oechs poročati, ko bi ga ne imeli sedaj v varnem zavetju pri tukajšnjem okrožnem sodišču zaradi javnega nasilstva. Ker mislim, da bo dotična kazenska obravnava javna, Vam bom pa svoječasno poročal o vseh požganih in politih oblekah. — Še ni Bosna zgubljena!

Čehovinova slavnost.

(Izvirno poročilo.)

Dne 14. t. m. je bila na slovenskih tleh velika in pomenljiva slavnost, kakoršnih je pač malo, slavnost, morda prva te vrste v našem narodu. Slavnost nam je v ponos in v trdno zavest, da nima naš ljubi narod smrtne kali v sebi, pač pa obilo neomajane moči in samozavesti, s katero bo lahko ključoval sovražnim napadom, procvital in se krepil.

Ime barona Andreja Čehovina nam je porok, da ni še izumrlo staro slovensko junaštvo izza turških krvavih bojev. Baron Čehovin nam kaže, kaj vse zamore Slovenec-junak, ako ga navdaja ljubezen do Boga, do ožje in širše domovine naše.

Proslavili so ime habsbuško Lavdon, Raddecki, Vega in drugi. Avstrija jih šteje mej svoje največje sinove, a nič manj ga ni proslavil tudi

baron Čehovin. Avstrija ni pozabila svojega vrednega sinu, ampak se je ravnala po geslu:

Svoje mrtve, Avstrija, spoštuj!

Ko se je pred par leti sklenilo, da se postavi slavnemu junaku Čehovinu časten spomenik v rojstnem kraju, odzval se je prvi naš presvetli vladar Fran Josip z znatno svoto 400 gld. Njega lepemu vzgledu je sledilo z obilnimi doneski osobito naše vojaštvo. Dosti truda in skrbi je pač stalo slavnostni odbor, predno se je vresničila misel, mnogo požrtvovalnosti je trebalo, predno se je dočkal slavni dan. Toda trdna, jeklena volja je premagala ves trud in napor.

Tam doli v Gorenji Branici, ob primorsko-kranjski meji blizu Štanjela, odkril in blagoslovil se je v nedeljo slavnemu junaku veličasten spomenik iz belega mramorja; dostojno se je slavil in častil mož, kateri je s svojim velikim duhom proslavil slavno Avstrijo in slovenski narod, kojega sin je bil. Slava mu!

Veliko je bilo navdušenje mej našim ljudstvom za ta dan in priprave, v ta namen so bile velike. Branica sama si je nadela prazniško lice in našete zastave so bile razobešene po hišah in majih. A tudi po bližnjih obcestnih vaseh so občinski zastopi mnogo žrtvovali ter okrasili ceste s premnogimi zastavami in maji, da bi tako dostojno sprejeli in počastili goste, hiteče v kraj slavnosti. V Rihemberku so postavili lep slavolok, v Štanjelu in Kobdilju pa so bile ceste in hiše tako okrašene, kakor da bi bila tamkaj slavnost.

Iz Gorice je došla vže dan poprej stotnija vojakov in se nastavila za tisti večer v Kobdilju. Škoda, da so ravno sedaj vojaški manevri, ker drugače bi bilo prišlo gotovo dosti več vojaštva!

V nedeljo zjutraj so bile ceste vže jako zgodaj vse žive in vozovi so drug za drugim drdrali od vseh strani v Branico. Krog 8 1/2 je dospel deželni glavar ekselencija grof Fran Coronini z grofom Lanthierjem, kmalu nato zaporedoma do 300 veteranov iz različnih krajev Goriške i. dr. Mej tem se je nabralo po tratinikih pred Čehovinovo hišo vse polno ljudstva, čakajočega dohoda cesarskega namestnika iz Trsta. Krog 10. ure je slednjič dospel tudi namestnik ter se ustavil na cesti pod spomenikom, kjer so ga čakali različni civilni in vojaški dostojanstveniki s slavnostnim odborom vred. V kratkih a krepkih besedah je tedaj pozdravil ces. namestnika preč. g. Marko Vales, tamošnji velezaslužni g. kurat, v slovenskem jeziku ¹⁾, na kar se je v kratkem na prostem pred spomenikom pričela sv. maša, katero je daroval gabski kurat g. Al. Bratina ob azistenci preč. g. šmarenškega župnika Ivana Kranjca in štanjelskega kurata g. Jos. Štrancarja. Mej sv. mašo so peli braniški pevci in svirala je mašne komade veteranska godba iz Mavhenj na Krasu mej opetovanim streljanjem vojakov.

Po končani sv. daritvi je stopil na vzvišen prostor predsednik veteranskega društva g. Jacobi iz Gorice, ter je v kratkih besedah v nemškem jeziku označil pomen slavnosti, povdarjal osobito željo, naj bi pač ta novi spomenik v vseh slojih v to pripomogel, da bi se čim bolj okreplil patrijotički čut do mile Avstrije, ter je zaklical trikratni „živijo“ na cesarja, čemur je sledilo gromovito vsklikanje.

Na predsednikov poziv so se slednjič zaveze spomenika spustile in mogočni kip junakov se nam je pokazal v vsi svoji lepoti ter oživljal in vnel srca številnega naroda.

Po blagoslovitvi spomenika, katero je opravil preč. g. kurat M. Vales, stopil je on sam na določeni prostor kot slavnostni govornik ter pričel svoj govor z geslom: „Podložil bom tvoje sovražnike za podnožje tvojim nogam,“ in „Govoril bom v čast in slavo Gospodu vojnih trum“. Govoril je najprej o vojaškem stanu, njega pomenu in časti, na to je prešel polagoma na predmet sam in se zahvaljeval v gorkih besedah vsem, ki so omogočili slavnost, osobito slavnemu odboru in požrtvovalnemu predsed-

¹⁾ Tik pred spomenikom predstavilo se mu je pa sorodstvo rajnega barona Čehovina.

niku veter. društva v Gorici g. Jacobi-ju, kateremu gre hvala za tako slavnost. Popisoval je nadalje govornik žalostne čase l. 1848., orisal duh, ki je začel tačas veti mej narodi, označil stiske, v katerih se je nahajala Avstrija, in prešel slednjič na slavljenca samega, neumrlega Andreja bar. Čehovina. Njega je krepko opisal kot zvestega državljan, vnetega Slovenca in pobožnega katoličana, ter ga postavil in priporočil vsem v zgled in posnemo. „S to slavnostjo“, nadaljeval je govornik, „združena je tudi proslava 50letnice cesarjevega vladanja. Nam pač ni treba, da tukaj posebej izrekamo in zatrjujemo vedno zvestost Nj. Veličastvu, saj mi smo bili in smo vže tako vedno zvesti — zato pa molimo tem bolj za tako dobrega cesarja!“ Srečni smo, da imamo takega vladarja, vladarja — dobrega, vernega katoličana! In, kdor je dober katoličan ta je tudi dober državljan, uradnik in vojak!

Nato je g. govornik pristrčno zahvalil g. Maksa Fabijani-ja, dipl. arhitekta iz bližnjega Kobdila, ki je napravil načrt za spomenik, in klesarskega mojstra, očeta in sina Bitežnika iz Gorice, kakor tudi g. Florijana Čehovina, posestnika in nečaka rajnega barona, ki je toliko žrtvoval v ta namen in prepuštil mnogo prostora brezplačno za spomenik in lep drevored, vodeč od ceste do spomenika.

„Sklenem“, tako je zaključil govornik, „z besedami, ki stoje na koncu pisma, vzdaneega v temeljni kamen dne 18. julija, in te se glase: Vsemogočni pa naj čuva nad tem spomenikom in naj ga varuje, da bode v spomin sedajnim in prihodnjim rodovom, v slavo vojaštvu kronovine Primorske, v slavo občine Branice in družine Čehovin.“

Ko je preč. g. Marko Vales končal svoj vzneseni govor, izrekel je ces. namestnik grof Goess priznanje in zahvalo slavnostnemu odboru in slavil v imenu vlade „najhrabrejšega mej hrabrih v vojski Radeckega“, na kar je g. Simsič, tajnik slavnostnega odbora, v kratkih besedah izročil spomenik v oskrb braniški cerkvi.

Slednjič je preč. g. M. Vales zahvalil vse odposlance vlade, vse navzoče veterane, osobito pa drugo veteransko društvo goriško, istotako se je navdušeno spominjal tudi starih, osivelih bojevnikov iz leta 1848., katerih je bilo navzočih kakih 15.

S tem je bil oficijelni del slavnosti končan. Različni dostojanstveniki in množno ljudstvo si je na to ogledovalo krasni spomenik in spoštljivo in ginjeno v srcu pozdravljalo vrlega junaka, ki mogočno in samozavestno zre po lepi dolini raz tri metre visoko vznožje, ter, dasi mrtev in nem, vzbuja v ljudstvu spomine na tužne, a junaške in slavne čase avstrijske preteklosti.

Nato se je začel slavnostni banket, katerega se je vdeležilo krog 40 veteranov z dostojanstveniki in preč. gosp. M. Valesom. Na prostornem dvorišču ostali so pa drugi veterani s prvaško in mavhenjsko godbo, ki sta svirali različne komade, mej katerimi so pač najbolj ugajali prisotnemu raznovrstnemu ljudstvu naše domače narodne pesmi; to sem nalašč omenil, ker sem opazil, da naše godbe vse premalo cenijo narodne stare ali pa ponarodene junaške skladbe, ali pa ne vedo, kaj ugaja prav za prav Slovincu, ki nima v tem oziru še pokvarjenega ukusa.

Še nečesa ne smem opustiti. Mej veterani-vojščaki iz leta 1848. bil je prisoten tudi 75letni Tomaž Kavš, ki je došel na veliko slavnost iz daljnega Bovca, da počasti svojega nekdanjega zapovednika in ob enem prijatelja, barona Čehovina. Da bi se vrlega moža dostojno počastilo, vstal je veleč. župnik in deželni poslanec goriški g. Blaž Grča iz Šempasa in zbranemu občinstvu navdušeno govoril, v kako prijateljskem razmerju je bil stari Kavš z rajnim Čehovinom, in nam tudi povedal zanimivo vest, da sta se ona dva skupaj bojevala na Laškem v nič manj kakor 14. bitkah. Ob lepem govoru je bil stari mož ginjen do solz, pričujoči so mu vneto klicali „živio“ in dva veterana sta ga vzdignila kvišku v priznanje. Kaj

lep je bil ta dan za starega Kavša in gotovo ga nikdar ne pozabi!

Čas je hitro potekal. Krog ¼ 4 ure so nas zapustili visoki gostje.

Sedaj pa še nekaj besedij in opomb. Ako rečem, da je bilo v dan slavnosti v Branici od 7—8000 ljudi, bo marsikdo pripomnil, da je to majhna vdeležba. Res, pričakovalo se je mnogo več ljudstva. Kar ga je bilo, bilo je večinoma s Krasa in dolnje vipavske doline, nasprotno pa ni bilo videti skoraj nič kranjskega ljudstva in pogrešalo se je, to posebno povdarjam, naše inteligence. Kje iskati vzroka! „Slov. Narod“ je zatrosil mej ljudstvo, da ima spomenik samo nemške napise, da bo slavnost samo nemškega značaja i. t. d. Ako bi bilo temu res tako, bi tudi mi ne bili prišli k slavnosti. Izrecno moram pa povdarjati, da so napisi dosti pravični, in da sta slovenska na častnem, odličnem mestu. Kar se tiče slavnosti same in vspeveda, je res, da ni bilo prav nič potreba nemških govornikov, ker slavnost je bila pač za slovensko ljudstvo, in gotovo jih ni bilo 20 vdeležencev, ki niso razumeli slovenščine. Videti je, da je na Primorskem še vedno ona šablonska navada nemškutarenja o slovesnih prilikah; povdarjati pa mi je ob enem, da nemških govorov skoraj nihče slišal ni, ali pa jih niso poslušali, in vsakdo, ki je bil prisoten, mora priznati, da je bila na splošno slavnost narodna, slovenska slavnost, in da je napravila na vsakoga najboljši vtis, ako morda izvzamemo par oseb, katerim skoraj gotovo niso preveč ugajali gromoviti, od hriba do hriba odmevajoči „živio“-klici.

Bil je ta slavnostni dan res lep, veličasten dan. Vsakomur ostane gotovo za vedno v spominu. Slava junaku baronu Čehovinu, ki je proslavil pred svetom naš rod!

Ustanovna slavnost „Idrijskega Sokola“.

(Izvirno poročilo.)

Novodobna bolezen, sreča ali pa potreba, je nervozno hrepenenje Slovencev po slavnostih. Veselica na veselico, izlet za izletom, slavnost za slavnostjo se vrsti, da mora imeti človek zdrave živce, če vse to prenese, pa tudi globok žep, da ga ne izprazni na žrtvenik narodnih veselic. Tudi v tesno in globoko Idrijo je privabila ustanovna slavnost našega „Sokola“ dokaj bratov Sokolov. Prišlo je tu nad dvajset gorenjskih in nekaj goriških Sokolov že v nedeljo zvečer. Sprejel jih je pri slavlolu ob mostu domači „Sokol“, gasilci z zastavo, domača godba in mnogo občinstva. Na čelu vsprejemalcev so bile gospice, ki so okrasile došle goste s šopki. Nagovorila jih je gđ. Anica Lapajnetova. Bilo je mnogo ljudstva, ali navdušenja ni bilo nobenega. Zakaj, ve Bog, pa morda kdo drugi tudi.

Zvečer je bila v c. kr. rudniškem gledališču predstava. Proslov je sestavil in govoril g. učitelj Vidmar. Dasi ni bilo globokih mislij v proslovu, kakor je že itak to navadno, vendar ne bi bil isti brez efekta, da ga je g. deklamator točneje predaval. Za prologom je bila uprizorjena alegorija. Skupina je bila ugodno sestavljena, v svitu bengalske luči prav čarobna. Kazala nam je — če smo prav umeli, na vemo — Slovenijo, katero venča angelj, pod njenim okriljem se pa zbira deca in mladenke in to domače ognjišče ščitijo Sokoli. Veseloigra „Ultra“ je vspela dobro in zlasti glavne vloge so bile prav mojsterski igrane.

Drugi dan naj bi bila korporativna vdeležba „Sokola“ pri šolarski sv. maši. Žalostni pa moramo konstatirati, da izmed 64 tedaj v Idriji zbranih Sokolov ni bilo videti v cerkvi jih niti 10. Pa še ti so bili ali v zakristiji, ali na koru. Ob polu najstih je prikorakal ljubljanski „Sokol“, na čelu s starostom dr. I. Tavčarjem in dr. Kušarjem. Pri banketu razen domačinov Sokolov ni bilo skoro nobenega meščana. Dr. I. Tavčar je napil idrijskemu „Sokolu“ kot naprednemu društvu, na kar se mu je starosta Gruden zahvalil.

Ob ¼ 4 uri je bil slavnostni obhod po mestu z godbo in odhod k ljudski veselici na travniku pri Grudnu. Ponosno je korakal ljubljanski „Sokol“ z zastavo prvi za godbo. Lahko

rečemo, da se je po pravici postavljaj, ker so v njegovih vrstah zares korakali sokoli-junaci. Ali, recite kar hočete — resnici na ljubo moramo povedati, da nam je legel na ustnice ne-hote ironičen nasmeh, ko je korakal ob zastavi s široko trobojnico na roki in lepim, velikim šopkom — darom idrijskih mladenk — tisti dr. Iv. Tavčar, o katerega ultra-narodnosti imajo slovenski listi že dolgo časa hude debate.

Ljudska veselica pri Grudnu je dobro vspela. Telovadili so izborno, godba je bila ne-ugnana, streljali so, da se je kar treslo, ljudstva je bilo silno veliko. Celo Nemci se niso zbal rdečih srajc in so se prišli zabavat. Toda Jupiter tonans je rekel: quod non: Razgnal je družbo. „Sokoli“ so se odpeljali in veselica je imela tragičen konec.

Izvirni dopisi.

Iz Radeč pri Zidanem Mostu se nam poroča: Težko pričakujemo trenutka, da bi se že skoro enkrat otresli našega „nemčurskega jarma“. Narodnjak v radeškem občinskem svetu težko pride do pravice. Zopet so pritiskali jednega, vrlega moža J. R., kateremu niso pustili zadeve pojasniti, ampak so mu pritožbo, dasi-ravno je bila opravičena, soglasno odbili. Odbornik davkarski preglednik Ahčin, izurjev nemški kričač, se je še surovo nad njim zadržal, da naj se spravi iz pisarne. Tolažimo se, da je vsake stvari na svetu enkrat konec in da pride konec tudi nemškutarski ošabnosti v Radečah.

Še bolj predrzni, kakor v Radečah, so pa Nemškutarji v Sevnici. Oni dan se bili napravili slovesno javkanje za Bismarckom. V gostilni pri Smrekarju (njegov oče je bil želodar v germanskih gozdih in zato je dobil slovensko ime smrekar) je bilo cele kupe hrastovega perja in plavic, ko je nastopil nadučitelj Tomič (bivši vseučiliški profesor v Berlinu, ki je pa slučajno prišel v slovensko Sevnico) in učil „ob tej uri pobožnosti neomahljivo ljubezen, hvaležnost in zvestobo Bismarku“... Potem je imel (Bismarkov stari stric) dr. Rančič (čisto nemška kri kakor Bismarck) žalostni govor, kako bi se organizoval „Allddeutschland“ in kako je to naloga naše mladine. Ker se je baš govorilo o nalogi mladine, je skočil po koncu c. kr. profesor dr. Gratzy, ki je nalašč prišel iz Ljubljane hujskat v Sevnico, ter je pokazal, da sme pod pokroviteljstvom dr. Schafferja dež. šolski svet od Gratzyja še marsikaj pričakovati, kar bi se sicer ne zgodilo, ako bi dr. Schaffer ne imel pretrde kože in bi izstopil. Na zadnje so peli „Wacht am Rhein“ in „Bismarck Lied“ in nemškim Sevnčanom se je zacelilo počeno srce.

Politiški pregled.

Praskemu županu Podlipnemu so 18. t. m. slovesno izročili vsled cesarjevega dovoljenja zlato verižico, katero bode nosil ob posebnih prilikah, kakor jo nosi dunajski župan.

Češki nemški nacionalci imajo jutri svoj „Volkstag“ v Ašu. Iz Celja pride tja kloboštrat Wolf. Stvar je naperjena proti jezikovnim naredbam in, kakor nemški listi odkrito povedo, proti — vladi. Vlada takih shodov ne prepoveduje, slovenskim velikošolcem pa je delala sitnosti še za nedolžni komerz. Je pač resničen govor dr. Kreka na shodu na Vrhniki, katerega smo podali v zadnji številki in katerega sedaj s sveto jezo komentirajo „Neue Freie Presse“, „Deutsches Volksblatt“ in „Tagespost“, da je Bismarck 40 let prepozno umrl.

Poslanec P. Stojalovski je bil v Bilsku zaprt zaradi razdajanja brošur.

Število krščanskih kmetov v Galiciji, ki so bili zaprti zaradi židovskih izgrediv, znaša 3500. Večinoma bodo obsojeni. Škoda, ki so jo židom storili, je cenjena komaj na 150.000 gld.

Ruski general Černajev, slavni ruski vojskovodja, je umrl v Petrogradu star 70 let.

Baltiško — Črno morje. „Obzoru“ javljajo, da je ruska vlada počela kopati kanal, s katerim se spoji Baltiško s Črnim morjem. Ta kanal bode velike strateške važnosti. Komunikacija bo spojena tako: od Rige na Baltiškem morju,

na reki Dini do Dinaburga, od koder se prekoplje kanal do reke Berežince in Dnjepra, a od tod po tej reki do Črnega morja. Kanal bode prav tako globok, kakor so reke globoke, a to zato, da bodo lahko vozili največi brodovi; kanal bode dolg 1790 km. Kopanje, katero se je že pričelo na obali morja, trajalo bode 4 leta, a troški bodo znašali okolo 200 mil. rubljev. In vendar so Rusi — barbari?

Veliki dan Nemcev bo 9. 10. in 11. septembra v Lipskem. Govorilo se bode mej drugim o nevarnosti Slovanstva za avstrijsko Nemštvo in za ono v — „Reichu“. Čez mejne kolce bode prišla tja govorit Funke in Wolf.

Nemški cesar je povabil nemške kneze in glavne nositelje protestantske misli na Danskem in Norveškem, naj se vdeležé njegovega potovanja v Palestino. Vabila je poslal celó v Severno Ameriko, pripravlja torej novodobno potovanje protestantskih križarjev v sveto deželo ter s tem, kakor povdarjajo nemškonacionalni listi „demonstruje proti oblasti, ki je nekoč de lila in odvzemala krone“.

Domače novice.

Slovenskemu dijaštvu v pozdrav! Pomena visokošolskega sestanka ne more nihče podcenjevati. Bil je že skrajni čas, da se potegne i dijaštvo za slovensko univerzo v Ljubljani in da se trdnejše organizuje mej seboj. Po pravici moramo reči, da smo se često čudili navdušenemu delovanju na pr. češkega dijaštva za moravsko vseučilišče, da pa se izmej slovenskega dijaštva nihče ni dosti glasil za tak prepotrebni nam zavod. Seveda, ker ni bilo organizacije. Kaže se tudi, da bode mlada generacija, zastopana na dijaškem shodu, prišla iz dima in kadila osobnega kulta ter stopila na resno polje gospodarskega in kulturnega dela, ki jedino more rešiti domovino. V nadi, da nam bistroumno dijaštvo že na današnjem shodu pokaže novo smer praktične politike, iz srca kličemo: Na zdar!

Z županskega shoda nam piše opazovatelj: Bilo je lepo! Ljubljana je pokazala svoje slovensko lice. Množica slovenskih trobojnic ni menda zamašila ust dopisniku „Deutsche Stimmen“ ki se je nadejal, da bode jako malo zastav. Dzimsky se pač vedno blamuje, kadar usta odpre. Mož misli, da mora biti vse res, kar si domišlja. Postal bode jeden najsmejnejših osebnostij v Ljubljani. Kar se nam na županskem shodu ni zdelo umestno, bile so — belo-zelene kokarde slovenskih županov. Čemu usiljevati te brezpomembne ljubljanske barve? Vse prav, da se g. župan Hribar trudi, da postane Ljubljana zvezda slovenskih mest, ali radi tega še ni treba, da bi morali Slovenci belo-zeleno barvo vsprejeti za nekako narodno znamenje. Obžalujemo, da ljubljanski župan slovenskih županov ni odičil s slovenskimi trobojnicami! Take barve smejo nositi tudi patrijotični ljudje! Na županskem shodu se je agitovalo za Prešernov in za cesarjev spomenik v Ljubljani. Ker je cesar sam proti takemu slavljenju, smemo vprašati: čemu to? Tudi to je menda ideja g. župana Hribarja. Ali naj gre res ves denar za slavnosti in za spomenike? Naj slovenske občine ob jubileju zbirajo rajši za kako gospodarsko ustanovo, ne da bi ogromne svote žrtvovala za kamen. Ako bode še dolgo v adalo pri nas gospodarsko nehaštvo, treba bode misliti na spomenik — propadlemu narodu.

Osebnosti. Finančni svetnik g. Viljem Jenny je imenovan finančnim nadsvetnikom v Gradcu. — Dvorni svetnik in finančni ravnatelj g. Karol Plachki gre v pokoj, mesto njega pride g. Karol Ljubec, finančni nadsvetnik v Gradcu. G. Karol Plachki je povodom umirovljenja dobil plemenitstvo. — V Kamniku je v torek umrl ravnatelj zdravilišča g. F. Prašnikar. Isti dan zvečer je nagloma umrl župnik na Trsteniku g. Janez Dolžan.

Deputacija odvetniške zbornice kranjske pri pravosodnem ministerstvu. V soboto 13 t. m. smo dobili to-le brzojavko: „Danes je pravosodni minister dr. Ruber vsprejel deputacijo kranjske odvetniške zbornice. Deputacija se je pritožila zoper znani sklep višjega deželnega sodišča v

Gradcu, ki je odklonil slovenščino in proglasil nemščino za izključni uradni jezik! Minister je rekel, da je stališče odvetniške zbornice pravilno in da potrebuje sklep višjega sodišča v Gradcu nujno korekture. Ob ljubil je, da stori vse, kar je mogoče ob sedanjem političnem položaju. Avdijenca je trajala eno uro in je bila zelo zanimiva.“ — Deputacija bode pozneje jedenkrat poiskala tudi ministerskega predsednika, katerega v soboto ni bilo na Dunaju.

Karnijolcem je v torek, ko so zopet jedenkrat hoteli razgrajati po Ljubljani, a jih je občinstvo takoj zavrnilo v primerne meje, uradnik tobačne tovarne Ferd. Adenau pritekel na pomoč. Mož je potegnil svojo uradniško sabljo ter je hotel mahati po slovenskih glavah. Radovedni smo, kaj bo v tem slučaju storila direkcija tobačne tovarne, ki je slovenskega delavca samo radi preiskave o znani demonstraciji v „Zvezdi“, pustila par mesecev brez kruha, dasi je bila njegova nedolžnost očitna. Nemškonacionalnim uradnikom naj se meri z isto mero! — Burši so s svojo najnovejšo provokacijo hoteli menda uplivati, da vlada prepove vseslovenski dijaški shod. Slovenski akademiki so ministerskega predsednika brzojavno prosili, naj odločno odpravi take provokacije.

Za slovensko vseučilišče je sklenil resolucijo občinski zastop v Novi Štifti.

Vseslovenska delavska slavnost obeta biti velikanska. Slavnostni odbor je dobil že številne izjave soglašanja iz Trsta, Gorice, Štajarskega in Koroškega. Slavnostnega spreveda se vdeležé tudi slovenske delavke v narodni noši. Slovenske delavke bodo poklonile zastavi „Slovenske krščanske socijalne zveze“ lep trak. Zastava bode jedna najoriginalnejših na Slovenskem in delo mladih slovenskih umetnikov gg. arhitekta Plečnika in kiparja Zajca, ki sta si na dunajski jubilejni razstavi pridobila najboljša ime. Najlepše dekoracije na dunajski razstavi so delo Slovenca Plečnika. Vezanje bode preskrbela znana domača umetnica gospa Hlavka. Po slavnosti bode zastava „Zveze“ izložena na dunajski jubilejni razstavi. — Slavna društva naj hite z zglasili, da se bode ob pravem času vse vredilo.

Nemčurska zagrizenost. Povodom shoda slovenskih županov razobesila je zastave tudi gospa Detterjeva na Starem Trgu. Kakor znano, tvrdka Detter dela kupčije samo s Slovenci in ako bi jej Slovenci postali nezvesti, morala bi gospa Detterjeva svojo kupčijo z raznimi stroji zapreti. Razobesila je torej zastave, kakor je to storil nje pokojni soprog, kateri jej je zapustil lepo kupčijo in — hčerke. In v to hišo zahaja golobrad mladenič, ki služi v banki J. C. Mayer, in ko je ta-le zapazil zastave na Detterjevi hiši, šel je h gospej, postavil se pred njo in je rekel: „Gospa, ako ne poberete zastav raz hiše, ne bode me več v vašo hišo.“ Zvečer ni bilo več zastav na hiši, razjarjeni ljubček se je vrnil v hišo, ali pa bodo vsled tega tudi slovenski kupci še zahajali k tvrdki Detter kupovat stroje, o tem naj premišljuje sama gospa, katera naš narod, od katerega živi, zaničuje.

„Delavca“ in „Svobodo“ hoče baje izdajati dunajska socijalno demokratska „Parteilitung“. To bodo lepi sadovi, ki se bodo sejali pod židovskim Adlerjevim in nemškim Pernerstorferjevim plaščem!

V Lukovici so se pri Mlakarju prodajale gostom na Koseskega slavnosti samonemške razglednice po 15 kr. Ker je g. Mlakar „naroden“ župan, skoro ne verujemo, da bi bil take dopisnice on naročil. Kot „naroden“ župan bi tudi lahko kaj ukrenil proti samonemškemu poštnemu pečatniku v Lukovici.

Ljudski shod v Železnikih bode v nedeljo 4. sept. Na shodu bode govoril tudi g. dr. Krek.

Shodi. Jutri imata volilski shod pri Šent Janžu na Dravskem polju gg. poslanca dr. Jurtela in dr. Gregorec. — Državni poslanec g. Žičkar priredi jutri shod pri Slapniku poleg Vitanja. — Katoliško politično društvo za vranski okraj ima jutri shod v Braslovčah.

Požari. Danes teden je pogorela vas Supte v Žumberku. 25 gospodarjem so uničena poslopja. — V Dravljah pri Št. Vidu je ogenj

v nedeljo dne 15. t. m. na gospodarskem poslopju Andreja Dolenca napravil za 2000 gld. škode. — Isti dan je tudi pogorel kozolec v Poljanah pri Št. Vidu. — V vasi Pševo v fari Šmartin pri Kranju je v ponedeljek petim gospodarjem pogorela vsa imovina.

Gostilna „Tavčarjev dvor“ pri Savi, kamor prav pridno in večinoma Slovenci iz Ljubljane zahajajo, ima še vedno nemški napis na častnem mestu. Ker je zdaj gostilna v pristno slovenskih rokah, naj bi stari, sramotni napis kmalu — izginil. Gostje, vplivajte!

Uganjka. „Th. Fröhl. Ch. Oper — Laibach“ Kaj je to?

Sängerfest na Jesenicah bodo menda dne 3. septembra napravili kranjski „Heilovci“.

Sokolski sestanek v Nabrežini se je radi mnogih slavnostij, ki se vrše letos, opustil.

Električno razsvetljavo dobi mestna dvorana v Ljubljani. V dvorani bode lestenec s 24. žarnicami.

Občinske volitve v Voloski so za Hrvate sijajno izpale. V II. in III. razredu se nasprotniki niti pokazali niso na volišču. Časih so imeli več poguma.

„Der Süden“. Tega izvrstnega lista je izšla 4. številka. Prav je, da list podpirajo Slovenci in Hrvati. Naročnina do konca leta je samo 1 gld. Upravištvo: Dunaj I. Plankengasse 4.

„Naš cesar Fran Josip I., 1848—1898.“ Ta slavnostna knjižica ima 64 strani, elegantno obliko in 27 jako čisto vtisnjenih podob. Spisal in založil jo je družbini prvomestnik Tomo Zupan v prid družbe sv. Cirila in Metoda. Cena tej knjigi je 15 kr. (sto izvodov 12 gld.) Najtopleje jo priporočamo vsem slovenskim rodoljubom, posebno pa vodstvom ljudskih, meščanskih in srednjih šol, da bi jo naročevala v obilnem številu v razdelitev mej šolsko mladež povodom slovesnega praznovanja 50letnice cesarjevega vladanja. Knjiga se dobiva pri Iv. Bonaču, trgovcu in knjigovezu v Ljubljani, ter pri vseh knjigotržcih slovenskih.

„Zlati jubilej preljubega cesarja Franca Jožefa I.“ To je jako lična knjiga, katero je za jubilejsko leto sestavil slovenski mladini g. učitelj Jakob Dimnik. Knjigo kinča mnogo podob in posebno všeč bode otrokom krasna barvana slika cesarja na naslovnem listu. Poljudno in živahno pisana knjiga, obsegajoča 63 strani, stane 30 kr. po pošti 33 kr. Toplo jo priporočamo šolskim vodstvom, da ž njo razvesele mladino.

Društva.

Slovenske krščanskosocijalne zveze predsednikom je bil izvoljen g. Ivan Kregar, ker je dosedanji predsednik H. Zalesjak prestavljen v Dalmacijo.

Cesarjev jubilej je obhajalo „Bralne društvo v Železnikih“ dne 15. t. m. Slavnostni govor je imel g. J. Mikš, govorila sta vspodbudno g. predsednik in č. g. župnik. G. Dermota je imel humoristično predavanje. Slavnosti se je vdeležilo samo delavsko ljudstvo.

Gasilno društvo v Železnikih je dalo blagosloviti svoje orodje in njega shrambo in o ti priliki proslavilo petdesetletnico cesarja. Gasilci so bili pogoščeni pri županu. Popoldne so napravili izlet na Zalilog.

Pevsko in tamburaško društvo „Zvon“ v Šmartnu pri Litiji bode dne 8. septembra 1898 v proslavo petdesetletnega vladarstva Nj. Veličanstva cesarja Franc Jožefa I., kot zaščitniku in pospešitelju umetnosti, razvilo svoj prapor.

Delavsko podporno društvo v Trstu praznuje obletnico bladoslovljenja društvene zastave z jutranjo in popoldansko slavnostjo.

Dunajskih obrtnih društev se je zbralo 102, da pod protektoratom poslanca Schneiderja priredé meseca novembra cesarju velikansko bakljado.

Razne stvari.

Shod češkega dijaštva v Nachodu je bil sijajno obiskan vzlic temu, da je okr. glavarstvo „iz političnih vzrokov“ črtalo tri točke programa: 1.) Dijaštvo in delavci. 2.) Ustanovitev češke

univerze na Moravskem. 3.) Dijaki l. 1848 in 1898. Vkljuba temu se je sijajno manifestovala i tu solidarnost dijaštva z narodnimi delavci.

Škof Strossmayer je odpotoval iz Rogatca.

O preosnovi vojaških godb so pisali razni listi. „Armeeblatt“ sedaj odločno pobija novotarije, ker bi bile le na škodo vojaških godb. Godbe bodo smele i naprej svirati pri nevojaških slavnostih.

Iz Sibinja se poroča, da je vojno sodišče stotnika Aleksandra Wasserthala pl. Zuccari, ki je umoril nadporočnika Ad. pl. Gariboldija iz Ljubljane, oprostilo. Stotnik je prestavljen v Gradec.

Svetinje dobe od cesarja vojaki, orožniki, državni uradniki in služabniki ter vsi, ki kje služijo že 40 let. O tem odlikovanju ima natančneje določbe cesarsko povelje z dne 18. t. m.

Bismarcka bodo položili k počitku v mavzolej, ki se sedaj gradi, še le meseca novembra.

Shod slovenskih visokošolcev.

Včeraj popoldne je imel shod slov. visokošolcev prvo sejo v veliki sobani „Narodnega Doma“ v Ljubljani, privabil je 150 akademikov iz vseh pokrajin v središče Slovenije. Predsednikom shoda je bil izbran g. Reisner, predsednik dunajske „Slovenije“, podpredsednikom gosp. Pikl, predsednik graškega „Triglava“, in g. Kunšič ter zapisnikarjema gg. Bradaška in Puc.

Predsednik Reisner je zahvalil za izvolitev in pozdravil navzoče voditelje naroda: župana Hribarja namestnika dež. glavarja, ravnatelja Povšeta, odbornika Murnika in dr. Tavčarja, poslanca Marajona, Gogalo, Levca in druge.

V imenu mesta Ljubljane je pozdravil shod župan Hribar, želeč, da bi mladi moške, ponos naroda, še bolj odločno nastopali za ideje, katere zastopajo sedanji voditelji, ter dovedli mili naš narod do sreče in dosege po zakonu zajamčenih pravic.

V imenu dež. glavarja in deželnega odbora kranjskega je pozdravil zborovalce g. Povše, želeč, da bi to zborovanje pomagalo omogočiti izvršenje sklepa o vseučilišču, kateremu je temelj položil dež. zbor kranjski, in zatrjujoč, da bode dež. odbor radostno sledil razpravam.

Resolucijo za vseučilišče sta izborna ute meljevala akademika Vodušek in Majcen. Prvi govornik je omenjal, kako se je sredi burnih valov parlamentarnega življenja probudila z vso silo v našem narodu želja po ustanovitvi slov. vseučilišča v Ljubljani. Razveselili so se te ideje zlasti dijaki in, opustivši vsak razdvoj, tesno se je oklenili. Opisoval je živo krivice, ki se gode Slovincem v nižjih in višjih šolah.

Imeli smo sicer nekako vseučilišče že za časa francoske vlade na Kranjskem in l. 1848., a potem je vse zaspalo. Dodal je govornik mnogo zanimljivih podrobnosti. Razmotrival je s političnega, finančnega in narodnega stališča o potrebi slov. vseučilišča, primerjal število slov. slušateljev z onim drugih narodov in drugih vseučilišč. Pobijal je razne ugovore, ki se slišijo od različnih strani. — Ugajalo pa nam ni, ko je govornik proti koncu svojega, sicer premišljenega govora naglašal, da Slovenci nimamo svoje literature. To bi si ustvarili šele na podlagi slov. vseučilišča. G. govornik je menda pozabil pristaviti, da nimamo mi še znanstvene literature, kar bi bilo v redu. Konečno je pozivljaval tovariše dijake, naj povsodi delujejo za brzo ustanovitev slov. univerze. (Glasno odobravanje.)

Phil. Majcen (Gradec) dopolnjuje govor tov. Voduška, pojasnjuje razmere na nemških vseučiliščih, zlasti v Gradcu, za slovenske dijake in govori o akademični svobodi kakoršno uživajo Slovani tam. Pravi, da niti na vseučiliščih niso jednakopravni v znanstvene klube n. pr. ni dovoljen pristop Slovanom. Slovenski akademiki naj branijo do skrajnosti svoje pravice proti terorizmu nemških dijakov in pristranosti profesorjev. (Burno odobravanje.)

Resolucija: Slovenski visokošolci zbrani na visokoškolskem shodu z iskrenim veseljem po-

zdravljamo idejo slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Uvažujoč, da kulturni in vseobčni napredek našega naroda zahteva slovenske visoke šole, da ima vsak človek, tembolj torej vsak narod naravno pravico, naobraziti in izšolati se v svojem materinskem jeziku, da je slovensko vseučilišče bistveni uvet za izvršitev ravnopravnosti slovenskega jezika v šoli in uradu, da nas slovenska „Alma mater“ reši iz mučnega položaja in neprijetnih razmer na dunajskem in graškem vseučilišču, katere so se letos očitno pokazale in poostrele, pozivljamo visoko c. kr. vlado, da v najkrajšem času vstreže tej občni želji slovenskega naroda in pospeši ustanovitev vseučilišča v Ljubljani z bogoslovno, modroslovno in pravoslovno fakulteto, na katerih bi se sprva pri predavanjih in izpitih kolikor možno vpošteval, sčasoma pa izključno uvedel jezik slovenski. (Soglasno z odobravanjem vzprejeto).

Zakaj je neki, vprašali bi sestavljalca resolucije, konec resolucije tak? Zakaj se naglaša, da bi se šele sčasoma uvedel slov. jezik na slov. vseučilišču? Ali ni nekako v tem smislu govoril v dež. zboru i dr. Schaffer? Menda se je preveč hitelo z zaključenjem zborovanja, da se nihče ni oglasil zoper te besede.

Oglasil se je k besedi le še poslanec dr. Majaron, ki je pohvalil dijake, da so vzbudili misel o slov. vseučilišču, kar je še tem važneje, ker so sami del vseučilišča. Opravičil je postopanje vseučiliškega odbora in tajnika, ki še ni izdelal spomenice na ministerstvo, s tem, da se zbirajo temeljiti podatki in da bi spomenica sedaj itak ne imela nikakega vspeha, ker parlament ne deluje. Vlada ima prav sedaj polno dela in skrbij. Pojasnil je govornik, kako smo imeli vseučilišče v Ljubljani že za časa Francozov in kako nam gre sedaj še bolj, ker se je jako razvil narod od tistega časa. Zahvalil se je akademikom za lepo manifestacijo, govornikom za tehtne podatke in vspodbujal dijake, naj ne odnehajo delovati za vseučilišče, dokler ga ne dosežemo, kliče: Za lepo idejo: Naprej! (Odobravanje.)

Predsednik Reisner je nato zaključil zborovanje in povabil navzoče goste in akademike, da se udeležijo zborovanja o dijaški organizaciji. — Čudno pa je, da se nihče ni oglasil s pozivom, naj dijaki, dokler slovenske univerze ne bo, hodijo na praško češko vseučilišče, kar bi bilo vsekako velikega pomena za naše dijaštvo.

Včeraj zvečer odkorakali so akademiki v dolgih vrstah z lampijoni in bakljami, na čelu s „Sokoli“, zastavama „Triglava“ (prekrasni trakovi te zastave so se nosili na posebnem drogu), in „Sokola“, da se poklonijo slovenski Ljubljani, a klanjala se jim je Ljubljana Slovensko občinstvo zastavilo je vse ulice ter viharo aklamovalo sprejeto, raz oken pa so slovenske dame obsipale dijaštvo s cvetjem. Zidovi so se tresli mogočnih „Živijo“ klicev. Tako vsestranskega navdušenja ni bilo že davno v Ljubljani. Pred mestno hišo so pevci zapeli krepkih grl „Pje-

vajmo“, „Lahko noč“ (bariton-solo g. Završan) in „Slovenski svet, ti si krasan“. Okolu dijaštva se je nagromadilo tisoče naroda. V mestni dvorani je bil zbran mestni svet, kateremu se je poklonila deputacija dijaštva pod vodstvom „Triglavo“ predsednika g. Pikla, ki je nagovoril g. župana ter se zahvalil na vsprejemu. Gosp. župan je povdarjal, da bi občinski svet ne zmoget takih vsprejemov, če bi za njim ne stalo slovensko ljudstvo, potem pa je gospod župan raz balkona, obdan od občinskih svetnikov, nagovoril akademike. Zahvalil se je na ovaciji, katero je dijaštvo priredilo mestu in njega zastopu. Hvala dijaštvu v ime ogromne večine prebivalstva, da se je zbralo v Ljubljani manifestovat za slovensko univerzo. Ljubljana Vas ljubi, kot ljubite Vi njo. Bog živi belo Ljubljano kot vseučiliško mesto! Akademiki in tisoče občinstva je ob teh besedah vsklikalo: Živilo slovensko vseučilišče! Pomembne manifestacije so se nadaljevale še po ulicah, po katerih se je sprevod vračal v „Narodni dom“. Bučno so donele po ulicah slovanske himne. Po serenadi se je razvila živahna zabava na vrtu „Narodnega doma“. Danes dopoldne se dijaštvo posvetuje o svoji organizaciji, ob 2. uri popoldne je banket, zvečer pa komerz na katerega občinstvo še je denkrat opozarjamo.

Špansko ameriška vojna.

Bombardovanje Manile se je pričelo dne 9. avg. z morja in s kopnega. Dne 13. t. m. se mesto udalo Američanom, ki so razobesili svojo zastavo. Španske častnike so pustili svobodne. Vstaši stoje zunaj mesta. Pravosodje in uprava v Manili ostaneta španski.

V pripravljalni odbor za zavezo županov je bilo na županskem shodu izvoljeno predsedstvo shoda. Načelnik je tedaj župan Hribar. Pazi naj se na prvem občnem zboru zaveze, da pride v odbor primerno zastopstvo katol. narodne stranke, in da se napravi zveza tudi mej strankama proti sovražniku, ki želi pogin obema. Odločno bi obsojali namero, ako bi zaveza hotela postati za to ali ono stranko — zavesa, pod katero bi se uganjalo strankarstvo.

V Kranju je bilo povodom cesarjevega rojstnega dne vse mesto sijajno razsvetljeno in v zastavah. Zvečer 18. t. m. so društva zažgala velik kres na Cofišču, v zrak so švigale rakete in zažigal se je raznobojen ogenj. Priprosto ljudstvo je popevalo narodne pesmi. Navzoč je bil tudi mestni zastop in corpore.

Društveni shod ima jutri ob 5. uri popoldne Slovensko katol. delavsko društvo v Ljubljani na dvorišču „Katoliškega doma“.

Listnisa uredništva. Predsedstvo „Glasbene Matice“ v Novem Mestu: Prihodnjič! — Dopisniku g. Reck-naglu: Isto! — G. dopisniku iz Litije: Za danes prepozno došlo.

Odvetnik
Dr. JOSIP FURLAN

otvoril je svojo

odvetniško pisarno

v LJUBLJANI, Gosposke ulice št. 17A.

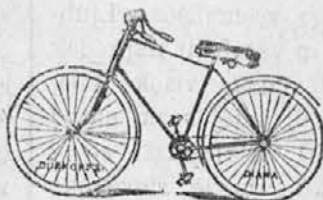
71 (2 1)

ERNST SPEIL,

mehanik,

Ljubljana, Turjaški trg št. 1.
(„Kotliški Dom.“)

Zaloga šivalnih strojev in biciklov po najnižjih cenah iz različnih tovarn.

Najnovejši izumi.

Vsa v to stroko spadajoča dela se točno in solidno in po najnižjih cenah izvršujejo.

Za mnogobrojna naročila se udano priporoča

Ernst Speil,
mehanik.

28 (24-15)

F. P. VIDIC & C. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakoli množino

zidarske opeke,

zarebane strešne opeke

(Strangfalzziegel)

(izdelane iz najbolj znane Vrhnjske gline) z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz
vlitega železa

lončene peči in štedilnike

(lastnega izdelka)

45

Roman-cement

Dovški Portland-cement

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

Kave ni treba doma žgati!

Pred kratkim ustanovljena

„Delniška družba za žganje kave na Reki“

preskrbela je svoje podjetje za žganje kave s posebnim patentovanim izvajanjem, katero opravičeno uživa „svetovno slavo“, kar je iz dveh nastopno navedenih vzrokov razvidno:

Prvič:

ostanejo kavi

vsi

neprecenljivi

sestavni deli

neskrčeni in

drugič:

pridobi kava,

po tem načinu

žgana, v

velikanski meri

na okusu,

katera svojstva jej tudi ostanejo, ako dalje časa leži.

Več izjav najslavitejših kemikov potrjuje zgoraj navedene trditve, o katerih istinitosti se lahko vsaka hišna gospodinja sama prepriča, ako jo kupi za poskušnjo.

Priporočamo troje finih, izbranih in priljubljenih vrst:

Portoriko kilo gld. 2.20,

Java „ „ 1.80,

San Paolo „ „ 1.60.

75 (12-4)

Jeglič & Leskovic

Jurčičev (Prešernov) trg št. 1.

Važno za vsako hišno gospodinjjo!

Ignacij Čamerlik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

36 (24-12)

nagrobni spomenikov

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravi obrise za cerkvena in stavbinska dela.

VIZITNICE

priporoča

J. Blasnikova tiskarna.

Prva največja kranjska tvrdka.

Fran Primožič,

jermenar in sedlar

Sv. Petra cesta št. 34

Ljubljana,

priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v vsakršno

izdelovanje jermenarskih in sedlarskih proizvodov,

katera okusno, trpežno in ceno izvršuje.

Ravno tam je velika zaloga različnih konjskih oprem za vožnjo in ježo itd. — Izdelovanje jermen za stroje mline in zvonove.

74 (10-5)

Poprave se dobro in po ceni izvršujejo.

Zunanja naročila se vestno in točno izpolnjujejo.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid

navadno opeko za zid

39

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Pozor kolesarjem - novincem:

za vozno vežbanje s kolesom je velikanska dvorana na razpolago.

Prodaja

biciklov.

Največja zaloga koles z vsemi novostmi. Po znano najboljša in prekušana kolesa proti garanciji po najnižjih cenah. **Mehanična delavnica** za vsa popravila nahaja se v lastni hiši na Poljanski cesti št. 31, isto tam lep prostor na prostem za vežbanje na kolesu.

Puch, Styria

najboljša

Columbia

Helical-

Premier

Svetovnoznana

angleška kolesa

iz orožne tovarne B. S. A.

Velika zaloga vsakovrstnih šivalnih strojev po najnižjih cenah.

Ceniki

šivalnih strojev ter koles se pošiljajo po pošti zastoj in franko.

Priporočam se p. n. občinstvu najljubše in vam k obilnemu obisku.

Fran Čuden, urar v Ljubljani